

ЮВІЛЕЇ

*ВІК ВІД НАРОДЖЕННЯ СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ
ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО, ПЕДАГОГА
І ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА
ГРИГОРІЯ КИЯКА*

У зв'язку зі 100-річчям від дня народження подається життєвий шлях видатного вченого і педагога в галузі аграрної науки, доктора сільськогосподарських наук, професора, члена-кореспондента Академії наук УРСР, заслуженого діяча науки УРСР, завідувача кафедри рослинництва і луківництва (1947–1987 рр.) Григорія Степановича Кияка.

Кияк Григорій Степанович (народився 3 січня 1910 р., м. Винники біля Львова – помер 30 грудня 1987 р.) – видатний учений і педагог у галузі аграрної науки, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент Академії наук УРСР, заслужений діяч науки УРСР, завідувач кафедри рослинництва і луківництва (1947-1987 рр.)

Дитинство та шкільні роки його проходили в заможній селянській сім'ї Степана і Марії Кияків. У сім'ї було восьмеро дітей. Батьки всім дали спеціальну освіту. Змалку Григорій допомагав поратися у господарстві. Ще з прадідів у Кияків була пасіка і він також полюбив бджіл, сам доглядав невелику пасіку до кінця життя. Він був вихований твердим селянським хлібом. З малоліття засвоїв дві заповіді: перша – власне почуття обов'язку, а друга – потреба у безперервній праці.

У 1930 році закінчив державну українську гімназію у Львові, а в 1934 р. – рільничо-лісовий факультет Львівської політехніки в Дублянах, отримавши спеціальність інженера-агронома. Після закінчення студій влаштовується позаштатним асистентом класифікатора ґрунтів при кафедрі агрохімії і ґрунтознавства рільничо-лісового факультету Львівського політехнічного інституту. Вивчав ґрунти і сільське господарство Західної України – від Полісся до Карпат. Зібраний матеріал використовує для складання карти ґрунтів заходу України.

З 1936 р. обіймає посаду асистента науково-дослідної станції з освоєння боліт у м. Сарни Рівненської області. Працює над проблемою раціонального сільськогосподарського використання низинних боліт і торфовищ. У 1939 р. захистив у Львівському політехнічному інституті дисертаційну роботу на тему "Вплив сільськогосподарських культур і сівозмін на хімічні й фізичні властивості низинного торфовища" й здобув науковий ступінь доктора технічних наук. Захистив докторат на рільничо-лісовому факультеті Львівського політехнічного інституту. З 1940 р. – доцент кафедри рослинництва агрономічного факультету Львівського політехнічного інституту. У період німецької окупації (1941-1944 рр.) – викладач рослинництва і луківництва на фахових сільськогосподарських курсах у Дублянах. Зберіг від вивезення до Німеччини цінний посівний матеріал – 200 місцевих форм і сортів сільськогосподарських культур. У 1942 р. був обраний дійсним членом Наукового товариства ім. Шевченка (математично-природничо-лікарської секції). У 1944 р., після звільнення Львова від гітлерівської окупації, завідує кафедрою загального землеробства і рослинництва Львівського політехнічного інституту.

У 1945 р. ВАК Міністерства вищої освіти СРСР на підставі захищеного за Польщі докторату присуджує Г. С. Кияку науковий ступінь кандидата сільськогосподарських наук і присвоює вчене звання доцента.

У 1949 р. присвоєно вчене звання професора, а у 1951 р. обрано членом-кореспондентом Академії наук УРСР. У 1956 р. в Харківському сільськогосподарському інституті успішно захистив докторську дисертацію на тему "Яра пшениця в західних областях УРСР" з присудженням наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук.

Невтомну наукову працю, педагогічну роботу вчений поєднував з роботою за сумісництвом завідувача відділу рослинництва Інституту агробіології Академії наук УРСР. У 1964 р. йому

присвоєно почесне звання "Заслужений діяч науки УРСР". Був членом сільськогосподарської секції Комітету з Державних премій УРСР в галузі науки і техніки при Раді Міністрів УРСР.

Він виплекав високоврожайні сорти пшениці ярої Дублянка – 4 та Новоподільська, пшениці озимої Галицька, жита озимого Львівське, ріпаку озимого Дублянський і ріпаку ярого Львівський, бобів кормових Коричневі тощо.

Ріпак сорту Дублянський – один із перших у СРСР, районований у 17-ти областях різних ґрунтово-кліматичних зон – від західних областей до Далекого Сходу. Створені сорти сільськогосподарських культур характерні високою продуктивністю й займали великі площі, здебільшого у західних областях України.

Багато років учений приділяв значну увагу вивченню раціонального використання торфовищ.

У 1970 р. Президія Академії наук УРСР за цикл робіт у галузі рослинництва, селекції та лукувництва нагородили Г. С. Кияка премією ім. В. Я. Юр'єва. Значну увагу приділяв вихованню студентів, зростанню кваліфікації спеціалістів різного рівня. Підготував 30 кандидатів сільськогосподарських наук, чотири з яких стали докторами, один – академіком ВАСГНІЛ.

Григорій Кияк – автор близько 200 наукових праць з питань рослинництва, лукувництва, селекції та охорони природи, в тому числі підручників, навчальних посібників, восьми монографій, брошур і статей. На особливу увагу заслуговує підручник "Лукувництво" для студентів сільськогосподарських ВНЗ, який перевидавали чотири рази. Підручник "Рослинництво" перевидавали п'ять разів.

Григорій Степанович Кияк був не лише видатним ученим, талановитим педагогом, а й громадським діячем. Його обирали депутатом Верховної Ради колишнього СРСР III і IV скликання та депутатом Львівської обласної ради народних депутатів.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, орденом Леніна, медалями "За трудову доблесть", "За доблесну працю", почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, великою золотою медаллю ВДНГ та чотирма бронзовими медалями ВДНГ.

Григорій Кияк був добрим сім'янином. Разом із дружиною виховали п'ятеро дітей, і всі в результаті наполегливої праці стали вченими: кандидатами наук з біології, сільського господарства та докторами біологічних наук, професорами в галузі медицини, фізики. Він залишається зразком професіоналізму для поколінь у підготовці фахівців вищої кваліфікації для потреб аграрного виробництва, освіти й науки, у тому, як наполегливою працею досягти вершин у галузі сільськогосподарської науки, видатного педагога, людини високої порядності, інтелігентності, патріота України.

В. Снітинський,

доктор біологічних наук, професор, академік УАНі АНВОУ

В. Влох,

доктор сільськогосподарських наук, професор, академік АНВОУ

В. Лихочвор,

доктор сільськогосподарських наук, професор

П. Завірюха,

кандидат сільськогосподарських наук, в.о. професора